

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

Save the Children

METODIČKA PRAKSA I PRAKTIKUM METODIČKE PRAKSE

OBRAZOVANJE U AKCIJI
EDUCATION IN ACTION

Projekt opšteg obrazovanja u Bosni i Hercegovini (TABLA) započeo je 24. septembra 2019. i trajat će do 23. septembra 2023. godine. TABLA ima za cilj unaprijediti sposobnosti kritičkog razmišljanja učenika te ostvariti poboljšanje njihovog akademskog uspjeha u egzaktnim naukama.

Kako bi pripremili učenike i nastavnike za izazove 21. stoljeća, Save the Children (SC), u partnerstvu sa Fondacijom Obrazovanje u akciji (FEiA), Zavodom Republike Slovenije za Šolstvo (ZRSŠ) i Mrežom za izgradnju mira (MzIM), koristit će sveobuhvatan i inovativan pristup poboljšanju ishoda učenja u predmetima egzaktnih nauka, tehnologije, inženjerstva, umjetnosti i matematike (STEAM) kroz izgradnju kapaciteta nastavnika, unaprjeđenje standarda za inicijalno obrazovanje i stručno usavršavanje nastavnika, poboljšanje okruženja za učenje i podsticanje reformskog dijaloga i zagovaranja, u svrhu povećanja efikasnosti obrazovnog sistema u Bosni i Hercegovini (BiH). Tokom pandemije COVID-19, projekat je pružio podršku nastavnicima da koriste online i kombinovano (kombinacija online i rada u učionici) učenje te omogućio aktivnosti usmjerene ka očuvanju mentalnog zdravlja i psihosocijalne podrške (MHPSS). Osim toga, TABLA će osigurati da učenici i nastavnici kojima su najpotrebniji računari, hardver i pristup internetu posjeduju ove osnovne alate za podučavanje i učenje.

Aktivnosti projekta TABLA će biti usmjerene na vlasti na državnom nivou, te kantonalna ministarstva obrazovanja (MO) i pedagoške institucije u tri geografska područja, a to su Kanton Sarajevo (KS) i Hercegovačko-neretvanski kanton (HNK) u Federaciji BiH (FBiH) te Republika Srpska (RS), a u kontekstu jačanja kapaciteta i podršku u provođenju reformi obrazovanja.

Reforme u obrazovanju koje podržava TABLA projekat imaju za cilj transformisati inicijalno obrazovanje i stručno usavršavanje nastavnika kroz integraciju STEAM-a, PPDM-a (pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičko obrazovanje) i zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa (ZJNPP) zasnovanog na ishodima učenja. Aktivnosti TABLA projekta su posvećene jačanju sposobnosti edukatora da podstiču učenike na **4K** (kritičko razmišljanje, kreativnost, komunikacija i kolaboracija/saradnja) i primjenu **STEAM** znanja i vještina kako bi dosegli svoj puni potencijal i pozitivno uticali na društveni i ekonomski razvoj zemlje.

Sve četiri komponente TABLA projekta provode se u saradnji sa obrazovnim vlastima Kantona Sarajevo, Hercegovačko-neretvanskog kantona i Republike Srpske, a uključuju:

- 1. Inicijalno obrazovanje nastavnika:** TABLA pruža podršku odabranim nastavničkim fakultetima kako bi povećali standarde u inicijalnom obrazovanju nastavnika i uključili vještine kritičkog razmišljanja i primijenjenih znanja u STEAM predmetima.
- 2. Stručno usavršavanje nastavnika:** TABLA pruža podršku ministarstvima obrazovanja u Kantonu Sarajevo, Hercegovačko-neretvanskom kantonu i Republici Srpskoj da institucionaliziraju visokokvalitetno stručno usavršavanje i profesionalni razvoj nastavnika u okviru svojih obrazovnih sistema.
- 3. Stvaranje stimulativnog okruženja za učenje i rad:** TABLA poboljšava okruženje za učenje u odabranim školama pružajući fizičke alate i opremu neophodnu za primijenjeno učenje u STEAM predmetima.
- 4. Poticanje dijaloga o reformama u obrazovanju:** TABLA promovira dijalog o reformama obrazovanja sa relevantnim interesnim stranama kao odgovor na rezultate Bosne i Hercegovine u Programu za međunarodno ocjenjivanje učenika (PISA) iz 2018., svjetskoj studiji o učeničkim postignućima iz matematike, prirodnih nauka i čitanja, te međunarodnog istraživanja Trendova u znanju matematike i prirodnih nauka (TIMSS) iz 2019, pokazatelju međunarodnih trendova u matematici i naučnim dostignućima.

Save the Children vjeruje da svako dijete zaslužuje budućnost. U zemljama sjeverozapadnog Balkana radimo svaki dan kako bismo za djecu osigurali zdrav početak života, priliku za učenje i zaštitu od nasilja. Kada se pojave krize i kada su djeca najranjivija, mi smo uvijek među prvima koji dođu pomoći i među posljednjima koji odlaze. Mi osiguravamo da se odgovori na specifične potrebe djece i da se njihov glas čuje. Postižemo dugotrajne rezultate za milione djece, uključujući onu djecu do koje je najteže doći. Dajemo sve od sebe za djecu – svaki dan i u vrijeme kriza – transformišući njihove živote i budućnost koja je pred nama.

© Save the Children 2022

Izdavač:

Save the Children

Projekat:

Projekt opšteg obrazovanja (TABLA)

Voditeljica projekta:

Jill Jarvi

Autori:

Prof. dr. Emeritus Lamija Tanović

Prof. dr. Dragan Matić

Prof. dr. Emina Dedić Bukvić

Prof. dr. Alma Pabrić

Doc. dr. Amela Medar

Prof. dr. Luciana Boban

Mr. Sci. Mirela Šuman

Doc. dr. Ines Nuić

Priredivači:

Prof. dr. Emeritus Lamija Tanović

Fatima Smajlović

Samir Arnautović

Lektura:

Indira Buljubašić

Dizajn naslovnice:

Ferida Abdagić

Dizajn i tehnička priprema:

ART&ART by MPD

Štampa

Amos Graf

Ova publikacija je omogućena uz velikodušnu podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj ove publikacije je odgovornost Save the Children i ne odražava nužno stavove USAID-a ili vlade Sjedinjenih Američkih Država.

Ova publikacija je nastala u sklopu Projekta opšteg obrazovanja (TABLA), podržanog od strane USAID-a koji implementira Save the Children u partnerstvu sa Fondacijom Obrazovanje u akciji (FEiA).

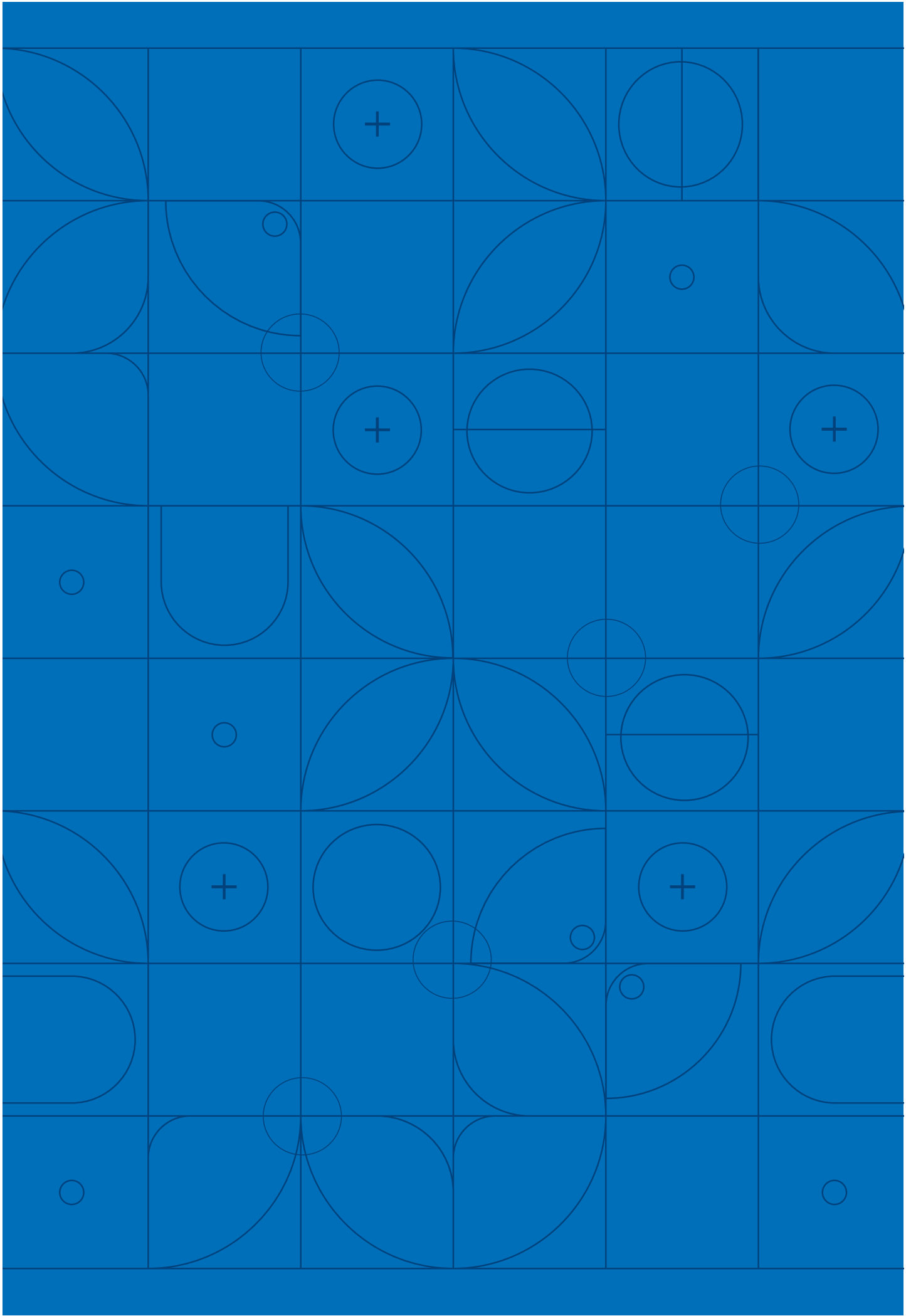
Sva prava su zadržana. Sadržaj ove publikacije se može slobodno koristiti ili kopirati u nekomercijalne svrhe, uz obavezno navođenje izvora.

ISBN 978-9926-462-37-6

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod ID brojem 47561478

SADRŽAJ

7	UVOD
8	1. O METODIČKOJ PRAKSI
10	2. KOJE PROCEDURE UKLJUČUJE METODIČKA PRAKSA?
12	3. ULOGA MENTORA U METODIČKOJ PRAKSI
14	3.1. Opservacija časa
15	4. ZAKLJUČAK
17	5. LITERATURA
18	6. PRILOG: DNEVNIK METODIČKE PRAKSE
18	Napomena
18	Obaveze studenta prema školi
19	6.1. Osnovni podaci o studentu
19	6.2. Osnovni podaci o školi
20	6.3. Upute za vođenje dnevnika metodičke prakse
20	6.4. Procjena uočenih kompetencija studenta tokom metodičke prakse
21	6.5. Dnevnik metodičke prakse iz predmeta
21	6.6. Opservacija nastavne prakse
22	6.7. Protokol opservacije nastavnog časa
24	6.8. Priprema za nastavni čas
26	6.9. Instrument za procjenu i samoprocjenu pripreme za čas
28	7. INSTRUMENTARIJ ZA POSMATRANJE STUDENTA TOKOM OBAVLJANJA METODIČKE PRAKSE KROZ STANDARD ZANIMANJA
33	7.1. O predatom dnevniku metodičke prakse
34	7.2. Anketa za nastavnike - mentore u školi

UVOD

Mnoge globalne promjene koje su se desile u posljednjih trideset godina imale su svoje direktne refleksije na politički, privredni i kulturni sistem, pa samim tim i na obrazovne sisteme u Bosni i Hercegovini. U posljednje dvije decenije najznačajnije promjene u evropskim obrazovnim sistemima dogodile su se u području razvijanja kurikuluma za obavezno obrazovanje, digitalizaciji nastavog sistema, rada u online okruženju, alatima za učenje, kvalifikacijskom okviru za opće obrazovanje i u području obrazovanja nastavnika. Promjene u obrazovanju trebale su osigurati novi kvalitet obrazovanosti pojedinca uz što manji utrošak sredstava (zahtjev za efikasnim obrazovanjem) čime se nastojala ojačati društvena kohezija i nacionalne ekonomije zemalja u kontekstu globalizacije, uključujući njene pozitivne i negativne ekonomske i društvene posljedice. Potreba za širenjem tržišta, izloženost sve oštrijoj konkurenciji, mobilnosti radne snage i fragmentiranje društva prema različitim osnovama (ekonomskoj, etničkoj, rodnoj) zahtijevale su od obrazovanja da «proizvede» novi profil radne snage i osigura potrebnu socijalnu integraciju pojedinca u društvo. Konkretnije, zadatak obrazovnih sistema predstavlja osposobljavanje učenika za sticanje novih znanja, upotrebu informacijsko-komunikacijskih tehnologija, timski rad i komunikaciju sa osobama različitog profesionalnog profila, razvijanje inovativnosti i kreativnosti učenika, te njihovo prilagođavanje promjenama (Baranović, 2006:18.).

Za kvalitetnu didaktičko – metodičku pripremu, organizaciju, realizaciju i evaluaciju nastavnog procesa, neophodne su pedagoške i didaktičko - metodičke kompetencije, znanja, vještine i umijeća, kako bi se kvalitetno upravljalo svim procesima koji objedinjuju odgojno-obrazovni rad kroz nastavu.

U kontekstu naprijed izrečenog da se zaključiti da je potrebno uspostaviti nove standarde za realizaciju metodičke prakse studenata koji pohađaju nastavničke fakultete ili srodne fakultete koji studente pripremaju za buduće profesionalce u obrazovanju.

Kvalitetnu provedbu metodičke prakse, koja bi omogućila da budući nastavnik stekne i razvije pedagoške i didaktičko-metodičke kompetencije i potrebne reference za samostalno obavljanje nastavničkog poziva, neophodno je urediti pravilnikom o metodičkoj praksi i dnevniku metodičke prakse potrebne procedure i postupke. U prilogu ovog dokumenta nalaze se elementi dnevnika metodičke prakse, koji pored uobičajenih obrazaca sadrže i Instrumentarij za posmatranje studenta tokom obavljanja metodičke prakse kroz Standard zanimanja definisan u okviru projekta TABLA. Svrha dnevnika metodičke prakse je da studenti kroz hospitovanje u nastavnom procesu ostvare cjelovito i sistematično znanje o organizaciji, strukturi, izvođenju i evaluaciji kvalitetnog nastavnog časa.

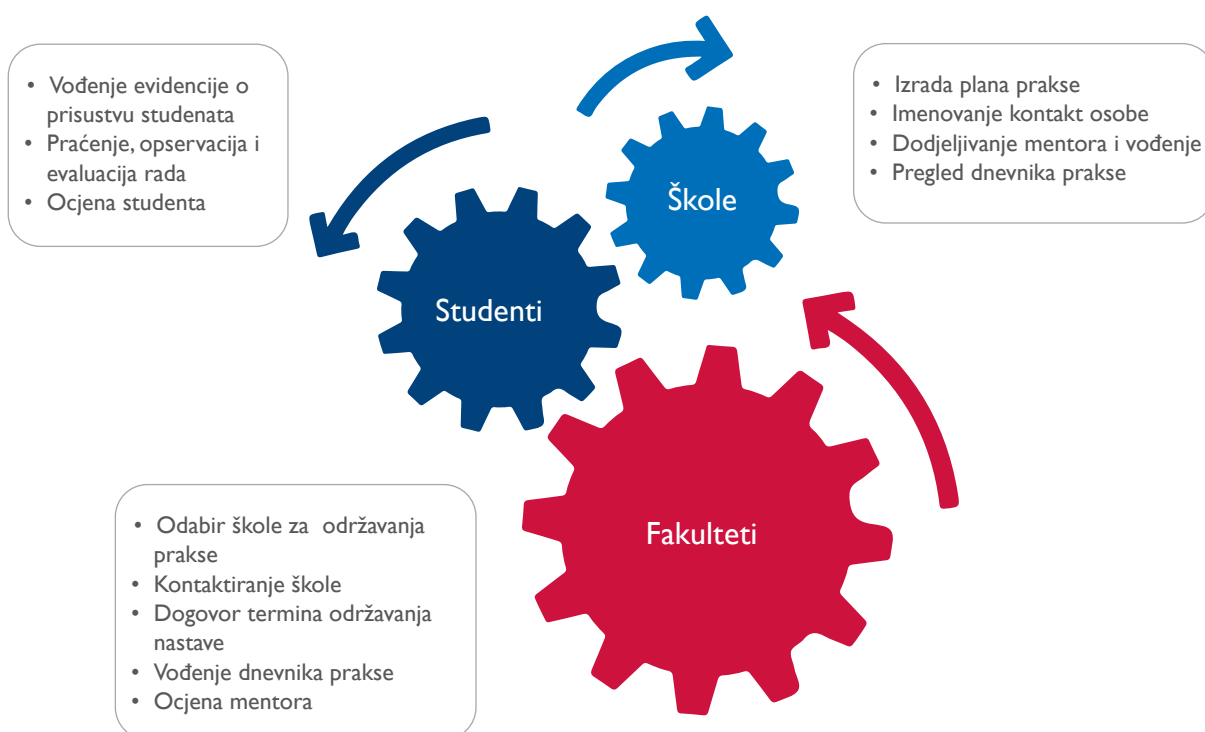
I. O METODIČKOJ PRAKSI

Studenti će možda zaboraviti ono što ste ih htjeli naučiti, ali NIKAD neće zaboraviti kako ste ih tretirali!

Budući nastavnici razredne nastave i predškolskog odgoja i obrazovanja svoje kompetencije stiču na odsjecima za predškolski odgoj i obrazovanje, odnosno razrednu nastavu, u sklopu nastavničkih/učiteljskih/edukacijskih fakulteta. Sa druge strane, predmetni nastavnici pohađaju fakultete za relevantne akademske discipline koji imaju nastavnički smjer (filološki, prirodno-matematički, filozofski i dr). Dužina i struktura studijskog programa se razlikuju od fakulteta do fakulteta.

Nastavnici stručnih predmeta završavaju fakultete koji nude obrazovanje i obuku iz određene struke (medicina, pravo, mašinstvo i sl), ali su, prije polaganja stručnog ispita za samostalno obavljanje odgojno-obrazovnog rada, dužni položiti pedagošku grupu predmeta koju sačinjavaju pedagogija, psihologija, didaktika i metodika.

Omjer nastavne prakse na nastavničkim fakultetima, a posebno na odsjecima za predmetne nastavnike, u odnosu na teorijska predavanja je jako nizak. Čak i kada je nastavna praksa uvrštena u programe u većem obimu, kao što je to slučaj na nastavničkim fakultetima koji obrazuju odgajatelje i nastavnike razredne nastave, kvalitet metodičke prakse varira zbog loše povezanosti obrazovnih ustanova, neefikasnog mentorskog procesa i niza drugih razloga. Broj časova prakse koje imaju vanredni studenti je gotovo zanemariv.

Shema 1. Uloga studenta, škole i fakulteta u obavljanju metodičke prakse

Broj ECTS za nastavnu praksu iznosi između 3 i 15, ali se za većinu odsjeka kreće ispod 10. U nekim nastavnim planovima i programima metodička praksa nije ni predviđena, što ne znači da se ne provodi.

Pedagoška praksa podrazumijeva hospitovanje studenata u obdaništima i školama. Uključuje posmatranje odgojno-obrazovnog procesa koji izvodi profesionalac (univerzitetski profesor i asistent, ili nastavnik iz prakse). Metodička praksa podrazumijeva praktičan rad studenata u obdaništima i školama, mentorisan od strane profesionalaca u tim institucijama, te profesora i asistenta koji realizuju nastavu tog predmeta na fakultetu. Međutim, jedan od najvećih problema je mali broj profesora i asistenata u odnosu na broj studenata (prosječno po jedan na grupu), pa se postavlja pitanje mogućnosti za kvalitetno mentorisanje studentske prakse. Drugi problem je povezan sa činjenicom da jedan broj profesora metodike na univerzitetima ima slaba ili nikakva iskustva u direktnom radu u nastavnom procesu, odnosno nikada nisu imali priliku da rade u obdaništu ili školi. Često nemaju položen stručni ispit za nastavnika ili stručnog saradnika u obdaništu/školi.

Iz ovog i niza drugih razloga, nije rijedak slučaj da profesori svoje studente još uvijek podučavaju tradicionalnom tipu nastave, te izradi priprema za odgojno-obrazovni proces koje već duži niz godina nisu u upotrebi. Na ovakav način student se nalazi u raskoraku kada dođe na metodičku praksu, jer jednu informaciju i zahtjev dobiva od mentora (nastavnika iz prakse), a druge ili drugačije od profesora i asistenata na fakultetu.

Poseban problem predstavlja nedostatak edukovanih mentora u vrtićima i školama. Obično se studenti dodjeljuju odgajateljima i nastavnicima koji su voljni za saradnju, što ne znači uvijek da su te osobe i stručne da prate rad studenta i da im daju dobru povratnu informaciju.

2. KOJE PROCEDURE UKLJUČUJE METODIČKA PRAKSA?

Nastavnici razredne i nastavnici predmetne nastave u osnovnim i srednjim školama pohađaju i stručno-pedagošku praksu i metodičke vježbe tokom studija. Fakulteti ostvaruju kontakte sa direktorima škola, nakon čega fakultet i škola potpisuju sporazum o obavljanju metodičke prakse. Na fakultetu se pristupa izradi plana hospitovanja za studente. Studenti biraju škole sa spiska, pri čemu se vodi računa da u jednoj školi bude određen broj studenata, npr. 2 sa jednog odsjeka. Studenti potom na studentskoj službi fakulteta preuzimaju potvrde o obavljanju metodičke prakse i dnevnik metode prakse. Takom obavljanja metodičke prakse studenti su obavezni kontinuirano voditi dnevnik metode prakse, na temelju čega će dobiti potpis u indeks, kad se za to budu stekli uslovi. Nakon obavljene prakse studenti su obavezni održati nastavni čas pred komisijom u školi gdje su obavili hospitovanje, a tom času prisustvuje i profesor metode prakse sa fakulteta. Temeljni zadatak stručno-pedagoške prakse je aktivno posmatranje odgojno-obrazovnih aktivnosti. U dogovoru sa direktorom i nastavnikom-mentorom student može neke aktivnosti izvoditi i samostalno. Studenti trebaju upoznati uređenost rada škole, nastavne i vannastavne aktivnosti, te oblike saradnje škole i zajednice. Osim toga, nastava iz metodičkih predmeta obuhvata i vježbe za studente u okviru kojih studenti hospituju na nastavnim časovima određenih predmeta. Naprimjer, ukoliko se radi o kolegiju Metodika nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja, studenti pohađaju nastavu Tjelesnog i zdravstvenog odgoja u okviru primarnog obrazovanja. Ilustracije radi, studenti na odsjecima Nastavničkog fakulteta u Mostaru tokom četverogodišnjeg studija dužni su prisustvovati na 30 časova nastave određenog predmeta u primarnom obrazovanju tokom posljednjeg semestra školovanja (obično ljetnog), te održati dva individualna predavanja (ispred nastavnika u razredu) i jedno individualno predavanje pred komisijom koja ocjenjuje. Na drugoj strani, studenti Učiteljskog fakulteta u Zagrebu tokom petogodišnjeg studija dužni su prisustvovati na 90 časova nastave u primarnom obrazovanju, održati dva individualna predavanja (ispred nastavnika u razredu) i dva javna predavanja (ispred komisije koja ih ocjenjuje).

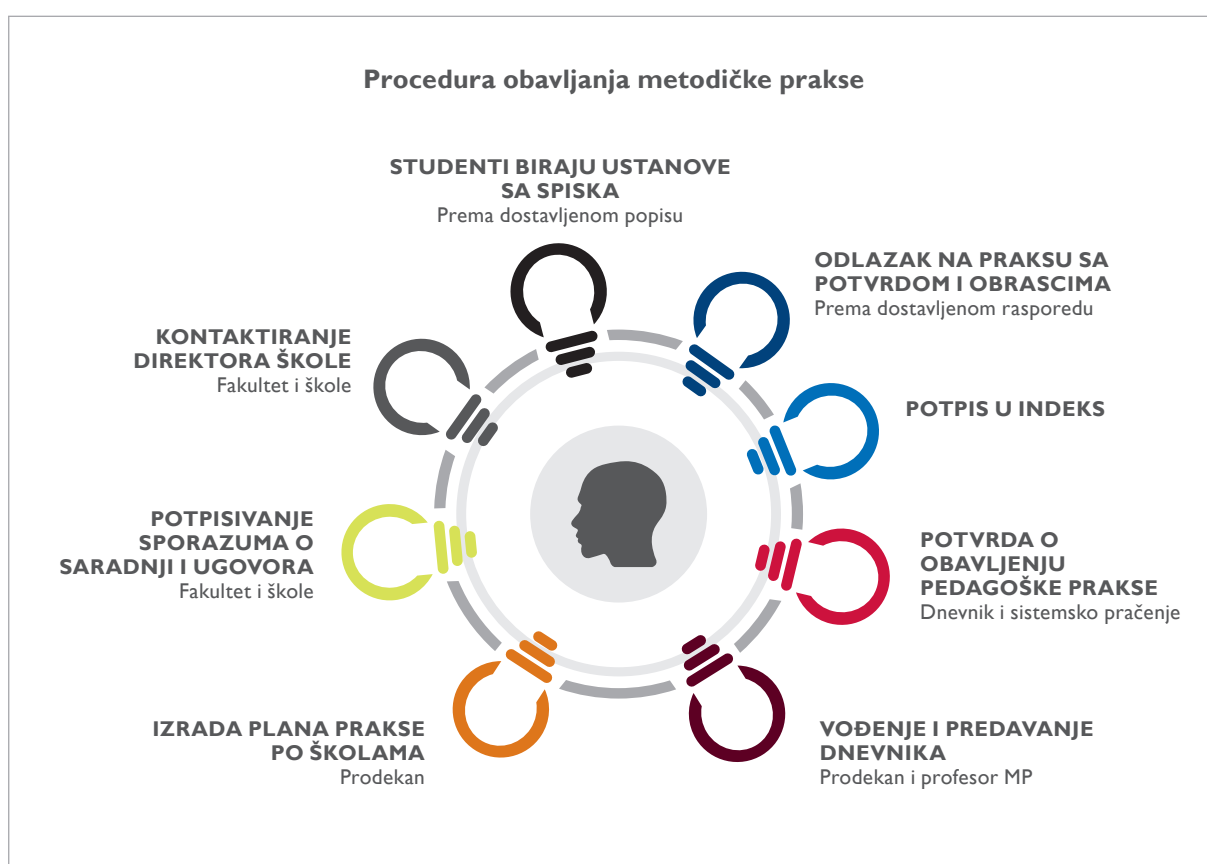
Budući nastavnici predmetne nastave u okviru različitih praktičnih vježbi i metodika različitih predmeta hospituju u školama i dužni su održati nekoliko nastavnih časova (broj časova zavisi od fakulteta na kojem studiraju) kako bi uspješno položili određene kolegije.

Metodička praksa je obavezan oblik praktičnog učenja i sticanja ličnog iskustva u živom procesu nastave kroz rad sa učenicima, uz prisustvo mentora. Temeljno polazište programa metode prakse jeste uvjerenje da svaki student uči i stiče znanja, razvija vještine i izgrađuje kompetencije na sebi svojstven način, te da je spoj teorijskih i praktičnih saznanja u procesu učenja okosnica za cjeloživotno obrazovanje, kao i okosnica procesa konstruisanja znanja i razvoja kompetencija.

Smisao i svrha metode prakse ja da studentima omogući uvid u praktičan rad u

području profesionalnog zanimanja nastavnika. To implicira ostvarenje i unapređenje kompetencija, vještina i umijeća studenta, stečenih kroz uspješno savladavanje teorijskih aspekata na studiju, kroz praktično ovladavanje i primjenu saznanja i metoda u odgojno-obrazovnoj praksi. Ovakav oblik praktične nastave treba da doprinese intenzivnijem povezivanju teorijske nastave na studijskim programima i odgojno - obrazovne prakse.

Kvalitetna pedagoška i metodička praksa od izuzetnog su značaja za obrazovanje budućeg nastavnog kadra, i treba joj se posvetiti potrebna pažnja na svim nivoima.

Shema 2. Procedure obavljanja metodičke prakse

3. ULOGA MENTORA U METODIČKOJ PRAKSI

Mentorstvo je proces u kojem nastavnici daju podršku studentima i kolegama, osiguravaju razmjenu znanja i iskustava, uče zajedno tako što razmatraju i razmjenjuju svoja iskustva, međusobno učestvuju u opservaciji odgojno-obrazovnog rada i razmjenjuju povratne informacije, te primjenjuju nove ideje kako bi se osiguralo kvalitetno podučavanje svih učenika.

Teorijski koncepti ističu sljedeće osobine dobrog mentora/savjetnika koji priprema i izvodi nastavu iz metodike na visokoškolskoj instituciji:

- potpuno predan mentorstvu
- pristupačan i pozitivan
- analitički pristup
- podržavajući - nudi pregled rada, predlaže korisne kontakte
- konstruktivan - sugerira stvari koje studentima mogu pomoći iz prethodnog iskustva
- spreman za učenje - obrnuto mentorstvo.

Osobine dobrog mentora značajne su i asistentima koji se pripremaju da budu profesori metodike, kako za njihov profesionalni razvoj, tako i za njihovu nastavu – vježbe koje pripremaju i realiziraju sa studentima.

Za uspostavljanje kvalitetne interpersonalne komunikacije između profesora/asistenta i studenata, budućih nastavnika, značajne su sljedeće vještine:

- izgradnja odnosa i komunikacijske vještine
- inspirira i gradi povjerenje
- dobre vještine slušanja
- s punim poštovanjem se odnosi prema studentima, budućim nastavnicima
- pita i daje savjete
- dobar pripovjedač priča baziranih na iskustvu
- dobar uzor
- dobar motivator.

Navedene vještine pružaju prilike da se odnos između profesora/asistenta i studenata zasniva na povjerenju u studente i ohrabrenju, što doprinosi kreiranju okruženja koje potiče studenta da iznosi ideje, kritički se odnosi prema sadržajima i realizaciji aktivnosti (npr. nastavnog sata), nudi alternativne smjernice i smjelo vrši refleksiju i samorefleksiju. U takvom okruženju „rađaju“ se nastavnici koji su spremni unositi inovacije u nastavni proces, kao i učestvovati u reformskim procesima.

U komunikacijskom procesu značajna su četiri „razgovora“ između profesora/asistenta i studenata, budućih nastavnika:

- razgovor u svrhu postavljanja ciljeva
- razgovor u svrhu planiranja
- razgovor u svrhu rješavanja problema

- razgovor koji potiče na promišljanje.

Prvi razgovor omogućava promišljanje o cilju koji studenti postavljaju prilikom kreiranja nastavnog procesa, s namjerom postavljanja jasnih uloga, odgovornosti, opcija i sl. Kontinuirano zapisivanje „bujice ideja“ pomaže prilikom kreiranja ciljeva. Drugi razgovor nudi razumijevanje načina planiranja i kreiranja okruženja za realizaciju planova. Značajno je razumijevanje utroška vremena i ideja za osmišljavanje nastavnog procesa. Treći razgovor nudi ideje za osmišljavanje i preciziranje ishoda i artikulaciju pokazatelja uspjeha. Svi oblici razgovora mogu biti realizirani u terminima konsultacija (u offline ili online okruženju), mogu to biti i kratki razgovori na hodniku, kao i u vršnjačkim refleksijama. Posljednji, četvrti razgovor, posebno je značajan u procesu refleksije i vraćanja informacija o realiziranim aktivnostima. Riječ je o informacijama koje pokreću kontekstualna pitanja, informacije o događaju, perspektive i percepcije događaja. U ovom razgovoru ukazuje se i na potencijalne probleme i načine rješenja, poređenja sa drugim aktivnostima, traženje obrazaca za realizaciju aktivnosti i slično. Sve to doprinosi ličnom učenju i unapređenju metodičkih znanja i vještina studenata, budućih nastavnika.

U nastavnom procesu na visokoškolskim institucijama, poželjno je, pa čak i očekivano, da profesori/asistenti skupa sa studentima kreiraju pravila rada i odrede proces u kojem će regulirati odnose među njima, kao i odnose među studentima. Na osnovu dobro uspostavljenih odnosa, postavljaju se jaki temelji na kojima se zasniva nastavni proces i ujedno jasni zadaci svih učesnika nastavnog procesa. Važno je naglasiti da su česte situacije u kojima profesori i asistenti iskazuju druga i drugačija očekivanja od studenata - budućih nastavnika nego šta to očekuju profesionalci - nastavnici iz prakse. Zato je neizmjereno značajno uspostaviti jaku vezu između profesora/asistenata sa visokoškolskih institucija i profesionalaca - nastavnika iz prakse, kako bi usaglasili očekivanja i usmjerili energiju prema unapređenju metodičkog znanja i vještina studenata, budućih nastavnika.

Svakako, to je osnova za mentorski program koji nudi podršku studentima kao budućim nastavnicima u njihovom uvođenju u nastavničku praksu. Riječ je o savremenom pristupu u kreiranju mentorskog programa koji će podržati studente - buduće nastavnike, kao i profesionalce - nastavnike iz prakse, koji omogućavaju uvid u nastavni proces (hospitaciju), izučavanje i analizu nastavnog procesa od strane studenata, kao i kreiranju okruženja u kojem će studenti iskusiti svoja znanja i vještine iz didaktičko-metodičke oblasti. Zato je veoma važna insitucionalna podrška koja će obezbijediti priznanje i podršku profesionalcima - nastavnicima iz prakse, kao i kvalitetne uslove za realizaciju hospitacije i školske prakse.

Shema 3. Krug mentorskog procesa

3.1. Opservacija časa

Opservacija časa je značajna aktivnost u podučavanju studenata - budućih nastavnika, a svakako i nastavnika - početnika. Riječ je o kompleksnom procesu koji obuhvata vrijeme provedeno u učionici (i visokoškolskoj, ako je riječ o simulaciji časa, kao i u školskoj učionici), vrijeme posvećeno razgovoru sa studentima kao budućim nastavnicima, te vrijeme posvećeno nakon realizacije nastavnog sata. Svrha opservacije nastavnog sata jeste višestruka: podučavanje, profesionalni razvoj i procjena.

Opservacija nastavnog sata omogućava studentima - budućim nastavnicima sljedeće:

- sticanje uvida u zbivanja u učionici
- nudi drugačiju perspektivu događaja u učionici
- nudi razgovore o različitim aspektima i izazovima u nastavnom procesu
- sagledavanje realnosti u učionici i obilja informacija i iskustava koji učestvuju u aktivnostima
- nudi razvoj vještina za interpretaciju i razumijevanje dobivenih informacija
- razumijevanje i uspostavljanje smislenog odnosa između teorijskih i praktičnih implikacija
- izgrađivanje odnosa sa kolegama (studentima) radi boljeg uzajamnog odnosa podržavanja, poštovanja i ohrabrivanja
- poštovanje učionice kao „laboratorije za učenje“.

Važno je naglasiti da svaki nastavni sat predstavlja jednu zaokruženu vremensku, sadržajnu, logičku i organizacijsku cjelinu.

Nakon okončanog studija, svi budući nastavnici dužni su završiti pripravnički staž i steći pravo na polaganje stručnog ispita. Trajanje i način organizacije pripravničkog staža značajno se razlikuje u kantonima, entitetima i Brčko distriktu. Traje od 6 mjeseci do godine dana. Rad nastavnika - pripravnika u toku pripravničkog staža prati mentor kojeg imenuje nadležni organ.

Uspješnim polaganjem stručnog ispita pred komisijom, nastavnik stiče pravo na samostalan rad u obrazovanju. Sastav komisija za polaganje stručnog ispita nije ujednačen, ali ih obično čine predstavnici ministarstva obrazovanja, pedagoškog zavoda, univerziteta, te direktori vrtića ili škole.

Nakon zaposlenja, nastavnik je obavezan da se stručno usavršava, a u skladu sa postojećim pravilnicima o praćenju, ocjenjivanju i napredovanju, nastavnik može steći viša zvanja i to zvanje nastavnika - mentora, nastavnika - savjetnika i nastavnika - višeg savjetnika.

Cjelokupan postupak opisuje se sa sljedećim citatom: „Pod pedagoško-psihološkom izobrazbom podrazumijeva se uža profesionalna izobrazba učitelja koju on stječe (u dodiplomskom studiju ili nakon prvog uposlenja u školi) uz stručno-pedagošku pomoć mentora, nastavnika metodike, prosvjetnih savjetnika i drugih osoba i ustanova odgovornih za njegovu profesionalnu pripremu“ (Antić, 1995:101). Ulaz učitelja/nastavnika u profesiju treba se ostvariti preko stažiranja, pod nadzorom iskusnih nastavnika, kako bi postigla potpuna profesionalna kompetentnost. To je priprema za samostalan rad u odgojno-obrazovnom procesu i mogućnost sticanja visokih profesionalnih standarda u struci.

4. ZAKLJUČAK

Određene osobe imaju predispozicije da budu nastavnici. Ipak, velikom broju onih koje se odluče za poziv nastavnika, potrebna je pomoć. Nastavnike određuju uvjerenja koja imaju o učenju i podučavanju. Uvjerenja utiču na podučavanje nastavnih sadržaja i njihovu predstavu, kao i na mogućnosti učenika pri usvajanju novih znanja. Dobar mentor, kvalitetan nastavnički studij i poznavanje predmetnog sadržaja samo su neki od faktora koji utiču na pripremu studenata za nastavničku profesiju.

U procesu formiranja budućih nastavnika više bi pažnje trebalo posvetiti metodičkom znanju stečenom na metodičkoj praksi jer je omjer nastavne prakse na nastavničkim fakultetima, a posebno na odsjecima za predmetne nastavnike, naspram teorijskih predavanja jako nizak. Broj časova, kao i vrijeme provedeno na metodičkoj praksi bi trebalo značajno povećati s ciljem osnaživanja kompetencija budućih nastavnika. Nastavni program metodičke prakse na nastavničkim fakultetima uglavnom je dobro zamišljen, ali u neposrednoj realizaciji vidljivo je nekoliko slabih tačaka koje su od presudne važnosti za povezivanje teorijskog i praktičnog dijela inicijalnog obrazovanja nastavnika.

Prvi problem se odnosi na nedostatke u međusobnoj saradnji univerziteta, škola i ministarstva obrazovanja. Sinergijskim djelovanjem ove bi institucije trebale regulirati nadležnosti finansiranja usluga nastavnika – mentora i mogućnost napredovanja nastavnika u zvanje mentora, savjetnika i višeg savjetnika. Ovakva saradnja bi također mogla da obezbijedi kontinuiranu evaluaciju i praćenje rada nastavnika, te njihovu edukaciju za obavljanje mentorske uloge na nivou škole, ali isto tako i na nivou fakulteta kroz donošenje pravila i procedura kod profesora metodičke prakse.

Potrebna je kvalitetnija evaluacija, supervizija i praćenje procesa sticanja praktičnih iskustava studenata, te sistemsko i organizirano povezivanje praktičnih i teorijskih znanja i umijeća. Rad profesora - voditelja metodičke prakse na fakultetima trenutno se nedovoljno valorizira, iako imaju veoma značajnu ulogu tokom pripreme studenata za izvođenje metodičke prakse i usmjeravanja na promišljanja nakon stečenog praktičnog iskustva. Uz njihovu pomoć, studenti će stečeno znanje teorijski utemeljiti, odnosno razumjeti šta rade, zašto to rade, koje ciljeve trebaju postići i koje teorijske koncepcije primjenjivati.

Profesor metodičke prakse treba poticati studenta na povezivanje teorijskih i praktičnih znanja, kao i na izbor adekvatnih metoda i tehnika primijenjivih pri rješavanju problema odgoja i obrazovanja učenika. Međutim, njegove obaveze se nerijetko svode na organizaciju odlaska, toka i povratka studenta sa stručne prakse.

Pored navedenog, problem predstavlja izbor nastavnika - mentora, čemu se također ne posvećuje dovoljno pažnje. U mnogim školama nastavnici uopće nisu motivisani za obavljanje mentorstva, za koje nije predviđena nikakva naknada, iako je to vrlo zahtjevan i odgovoran posao. Od mentora se očekuje da prihvati studenta, uvede ga u tehničko-administrativnu i pedagoško-didaktičku stranu struke. Poželjno je da povjerenog studenta diskretno vodi, te da poštuje njegove individualne sposobnosti u planiranju i izvođenju konkretnih zadataka, a da pritom ne uklanja probleme i teškoće s kojima se student sreće, nego mu obazrivo i stručno sugerira moguća rješenja.

Od mentora se traži da pripremi ogledne časove nastave, pruži pomoć studentu u pripremi i izvođenju nastave, te prati i vrednuje njegovo praktično iskustvo, pružajući mu stručnu podršku.

Mentor metodičke prakse, na fakultetu i u školi, predstavlja ključnu tačku, odnosno osobu kojoj se student može obratiti za savjet i pomoć u realizaciji odgojno-obrazovnog rada i teorijskom tumačenju odgojno-obrazovnih situacija.

Zbog svega navedenog, za mentora metodičke prakse na fakultetu može biti određena osoba koja ima položen stručni ispit za rad u osnovnoj ili srednjoj školi. U naučno-nastavnom i umjetničkom zvanju, profesor metodike sa visokoškolske institucije treba da u toku svog napredovanja odbrani magistarski rad i/ili doktorsku disertaciju iz oblasti metodike pojedinog nastavnog/umjetničkog područja. Na nivou škole se za mentora može birati osoba sa najmanje 5 godina radnog iskustva nakon položenog stručnog ispita, te osoba koja je prema kriterijima (standardima) Pravilnika postigla ocjene uspješan ili veoma uspješan. Osjetljive poslove mentorisanja i vođenja na metodičkoj praksi trebalo bi povjeriti kvalitetnim mentorima, onima koji su zainteresirani i motivirani za taj rad, te educirani za organizovano i kompetentno vođenje stručno-pedagoške prakse.

5. LITERATURA

1. Antić, S. (ur.) (1995). *Europska orijentacija hrvatskog školstva*, Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.
2. Aydin, S. & Demirdögen, B. (2015). *Using Pedagogical Content Knowledge in Teacher Education*, In Maciejowska, I. and Byers, B. (Eds.) *A Guidebook of Good Practice for the Pre-Service Training of Chemistry Teachers*, Krakow, 2015. 149-175.
3. Bežen, A. (ur.). (2004). *Temeljne edukacijske znanosti i metodike nastave*. Zagreb: Akademija odgojnih znanosti Hrvatske i Profil
4. Bežen, A. (2008). *Metodika – znanost o poučavanju nastavnog predmeta*. Zagreb: Učiteljski fakultet u Zagrebu i Profil.
5. Delors, J. (ur.). (1998). *Učenje blago u nama*. Zagreb: EDUCA.
6. Kind, V. (2010). *Perspectives from Research on PCK: Consequences for Changes in Science Teacher Education*, In Eilks, I. and Ralle, B. (Eds.): *Contemporary science education*. Shaker:Aachen, Germany. 97-110.
7. Loughran, J., Mulhall, P. & Berry, A. (2004), *In search of pedagogical content knowledge in science: Developing ways of articulating and documenting professional practice*, *Journal of Research in Science Teaching*, 41(4), 370-391.
8. Loughran, J., Mulhall, P. & Berry, A. (2006) *Understanding and Developing Science Teachers' Pedagogical Content Knowledge*, 1st ed., Rotterdam: Sense Publishers.
9. Loughran, J., Mulhall, P. & Berry, A. (2008) *Exploring pedagogical content knowledge in science teacher education*, *International Journal of Science Education*, 30 (10), 1301-1320.
10. Loughran, J., Mulhall, P. & Berry, A. (2012) *Understanding and Developing Science Teachers' Pedagogical Content Knowledge*, 2nd ed., Rotterdam: Sense Publishers.
11. Magnusson S., Krajci J. & Borko H., (1999). Nature, sources and development of pedagogical content knowledge for science teaching in *Examining Pedagogical Content Knowledge*, doi: 10.1007/0-306-47217-1_4
12. Meyer, H. (2002). *Didaktika razredne kvake: rasprave o didaktici, metodici i razvoju škole*, Educa, Zagreb.
13. Slatina, M. (2008). *Razvoj profesionalnih kompetencija univerzitetskih nastavnika u bolonjskom procesu*, u: *Zbornik radova: II Savjetovanje Reforma visokog obrazovanja – primjena Bolonjskih principa na Univerzitetu u Sarajevu*, str. 151-165

6. PRILOG: DNEVNIK METODIČKE PRAKSE

Napomena

Metodičkoj praksi mogu pristupiti studenti koji su prethodno obavili upis u semestar studija u kojem se obavlja metodička praksa, u skladu sa nastavnim planom i programom studija.

Studenti se upućuju na metodičku praksu radi upotpunjavanja teorijskog znanja s praktičnim znanjem i pripremu diplomskog rada, što omogućava uspješnije ostvarivanje programa studija i uspješno uključivanje u profesionalni rad u školi nakon završenog studija.

Sadržaj metodičke prakse treba proizilaziti iz sadržaja i karaktera stručnih predmeta studija.

Fakultet je u saradnji sa školama dužan organizirati praćenje rada studenta nastavnih fakulteta i osigurati im uslove za uspješno obavljanje metodičke prakse i rada sa učenicima u neposrednom nastavnom procesu. Za stručnog mentora na fakultetu može biti određena osoba koja ima položen stručni ispit za rad u osnovnoj ili srednjoj školi.

U naučno-nastavnom i umjetničkom zvanju, profesor metodike sa visokoškolske institucije treba da u toku svog napredovanja odbrani magistarski rad i/ili doktorsku disertaciju iz oblasti metodike pojedinog nastavnog/umjetničkog područja.

Na nivou škole, za stručnog mentora može se birati osoba sa najmanje 5 godina radnog iskustva nakon položenog stručnog ispita, te osoba koja je prema kriterijima (standardima) Pravilnika postigla ocjene uspješan ili veoma uspješan.

Obaveze studenta prema školi

Za vrijeme obavljanja stručne prakse student je dužan držati se propisanog kodeksa, sigurnosnih mjera koje provodi škola, te uredno ispunjavati postavljene radne zadatke i pridržavati se ostalih radnih obaveza. Student je dužan: pratiti upute i sugestije mentora, čuvati imovinu škole, postupati s njom pažljivo i savjesno, te paziti da svojim ponašanjem ili postupanjem ne nanese štetu školi i učenicima sa kojima radi tokom obavljanja metodičke prakse.

6.1. Osnovni podaci o studentu

Ime i prezime:	
Broj indeksa:	
Akadska godina:	
Teme nastavnih časova na kojima je prisustvovao student:	1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 30.
Mentorov kratki opis i opservacija studenta tokom metodičke prakse:	
Mentor/ica:	

6.2. Osnovni podaci o školi

Škola:	
Adresa:	
Kontakt osoba za metodičku praksu/ nastavnik – mentor (tel. broj i e-mail)	
Mentor/ica – professor/ica metodičke prakse na fakultetu	
(tel. broj i e-mail):	
Student (tel. broj i e-mail):	
Datum početka prakse:	
Datum završetka prakse:	

6.3. Upute za vođenje dnevnika metodičke prakse

Student/ica je za vrijeme metodičke prakse obavezan/na voditi Dnevnik metodičke prakse u kojem opisuje radne zadatke obuhvaćene metodičkom praksom.

Preporučuje se da zadaci koje obavlja student/ica na metodičkoj praksi budu vezani uz područje studiranja i nivoa stečenog znanja tokom osposobljavanja za nastavnička zanimanja.

Student/ica je dužan/na voditi zabilješke o sadržaju i radnim aktivnostima svakog dana prakse, što znači da u dnevniku prakse trebaju biti opisane aktivnosti za svih 30 časova (pojedinačno) provedenih na metodičkoj praksi, 2 individualna predavanja održana pred mentorom u školi i prateće, prethodno predočene nastavne pripreme sa tih časova, te 1 čas održan pred komisijom, uz prethodno predočenu prateću nastavnu pripremu.

Po završetku, Dnevnik metodičke prakse ovjerava mentor/ica svojim potpisom.

Dnevnik prakse se nakon završetka prakse, predaje na uvid i kontrolu profesoru/ici metodičke prakse na fakultetu, te se u skladu s ispunjenjem formalnih uvjeta vrši ovjera izvršenja obaveza stručne prakse od strane voditelja/ice metodičke prakse i prodekana/ice za nastavu.

6.4. Procjena uočenih kompetencija studenta tokom metodičke prakse

Student/ica _____ obavljao/la je metodičku praksu u _____ školi u trajanju od 30 časova i redovno vodio/la dnevnik metodičke prakse u vremenu od _____ do _____ zaključno 202___. Tokom naznačenog vremena student/ica je obavljao/la poslove navedene u ovom dnevniku rada, te na obavljanju metodičke prakse proveo/la _____ sati rada.

U kojoj ste mjeri zadovoljni znanjima koje je student/ica pokazao/la tokom metodičke prakse?

1. u potpunosti nezadovoljan
2. nezadovoljan
3. niti zadovoljan, niti nezadovoljan
4. zadovoljan
5. u potpunosti zadovoljan

Kako biste procijenili komunikacijske vještine studenta/ice za vrijeme metodičke prakse?

1. izuzetno jasna, dobro organizirana i uvjerljiva komunikacija, pisana i govorna
2. zadovoljavajuće vještine pisane i govorne komunikacije
3. slabe vještine pisanja i govorne komunikacije

U kojoj ste mjeri zadovoljni ponašanjem koje je student pokazao tokom metodičke prakse?

1. u potpunosti nezadovoljan
2. nezadovoljan
3. niti zadovoljan, niti nezadovoljan

- 4. zadovoljan
- 5. u potpunosti zadovoljan

Potpis mentora/ice

Datum:

6.5. Dnevnik metodičke prakse iz predmeta

STUDENT

PREDMETNI PROFESOR

PREDMETNI ASISTENT

MENTOR

ŠKOLA

AKADEMSKA GODINA

6.6. Opservacija nastavne prakse

Pregled prisustva na mentorskim časovima

r.br.	Nastavna jedinica	Razred	Datum	Potpis mentora
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				

21.				
22.				
23.				
24.				
25.				
26.				
27.				
28.				
29.				
30.				

6.7. Protokol opservacije nastavnog časa

(Zabilješke studenta tokom nastavnog časa)

DATUM

PREZIME I IME NASTAVNIKA

RAZRED I ODJELJENJE

NASTAVNI PREDMET

NASTAVNO PODRUČJE

NASTAVNA JEDINICA

TIP NASTAVNOG ČASA

NASTAVNE METODE

OBLICI RADA

NASTAVNA SREDSTVA

CILJ NASTAVNOG ČASA

ISHODI NASTAVNOG ČASA

Artikulacija nastavnog časa

UVODNI DIO (sadržaj i tok)

GLAVNI DIO / REALIZACIJA (sadržaj i tok)

ZAVRŠNI DIO / VERIFIKACIJA (sadržaj i tok)

Karakteristična zapažanja:

a) o nastavniku i njegovoj sposobnosti vođenja učenika u procesu usvajanja gradiva, odnosno tokom vježbanja, utvrđivanja, sistematizacije i ponavljanja nastavnih sadržaja

b) o učenicima, njihovim sposobnostima i aktivnosti

c) o stepenu ostvarenja cilja i ishoda nastavnog časa

Elementi pripreme za čas

6.8. Priprema za nastavni čas

Datum

Razred

Ime i prezime nastavnika/ce

Nastavna cjelina/tema

(Upisati nastavnu cjelinu/temu prema redoslijedu odvijanja nastave u skladu sa Nastavnim planom i programom.)

Nastavna jedinica:

(Upisati naslov nastavne jedinice unutar odgovarajuće nastavne cjeline/teme.)

Cilj

(Upisati cilj nastavne jedinice koji može obuhvatati sve tri domene: kognitivnu, afektivnu i psihomotoričku.)

Potrebna predznanja i vještine

Navesti moguća predznanja i potrebne vještine za ostvarivanje cilja nastavne jedinice.

Razrada postignuća (ishoda) i zadaci/aktivnosti za provjeru njihove usvojenosti

a) Izdvojiti postignuće/a iz NPP-a i razraditi ishode učenja.

b) Predložiti/planirati aktivnosti ilili zadatke za provjeru njihove usvojenosti upotrebom revidirane Bloomove taksonomije.

POSTIGNUĆA IZ NPP-a	ISHODI UČENJA I POUČAVANJA	NIVO ISHODA (prema Bloomu):	PLANIRANI ZADACI I AKTIVNOSTI ZA PROVJERU USVOJENOSTI ISHODA UČENJA I POUČAVANJA	OSTVARENOST PLANIRANIH ZADATAKA I AKTIVNOSTI ZA PROVJERU USVOJENOSTI ISHODA UČENJA I POUČAVANJA
<i>Upisati odgovarajuća postignuća.</i>	<i>Jedno postignuće može biti razrađeno na jedan ili više ishoda. Pri razradi postignuća treba voditi računa da ishodi učenja budu u skladu sa nivoom postignuća, te da ishodi učenja višeg nivoa podrazumijevaju usvojenost ishoda nižeg nivoa.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. reprodukcija i literarno razumijevanje 2. konceptualno razumijevanje i primjena 3. rješavanje problema <p><i>*UPISATI ODGOVARAJUĆI BROJ NIVOVA ISHODA</i></p>	<i>Potrebno navesti za svaki pojedini ishod.</i>	<i>Označiti + ili - pored planiranog ishoda učenja i poučavanja.</i>

* nastavnik može upisati u tabelu okvirnu vremensku artikulaciju nastavnoga časa, nastavne metode i tip časa

Tok nastavnog časa

ETAPE NASTAVNOG ČASA	Aktivnosti nastavnika	Aktivnosti učenika	Sociološki oblici rada
Evokacija			
Razumijevanje značenja			
Refleksija			

Materijalna priprema

Popis nastavnog materijala, izvora znanja, sredstava i pomagala, odnosno svega što je potrebno pripremiti za uspješno odvijanje nastave prema postavljenom cilju i zamišljenom planu.

Plan učeničkog zapisa

Može biti plan table ili zapis koji nastaje na temelju drugih poticaja.

Korištena metodička i stručna literatura za pripremu nastavnog časa

Navesti reference.

Prilozi

(radni listovi, PP prezentacije i ostali materijal koji će se koristiti u nastavi)

6.9. Instrument za procjenu i samoprocjenu pripreme za čas

S ciljem ujednačenog razumijevanje kvaliteta, lista za procjenu i samoprocjenu predstavljena u tabeli može poslužiti studentu za analizu pripreme, ali i kao polazište za povratne informacije.

Indikatori za samoprocjenu i procjenu pripreme za čas:

Prilikom procjenjivanja kvaliteta nastavne pripreme, možete koristiti sljedeću skalu:

- jasno vidljivo u pripremi
- djelomično – dobar početak
- nije vidljivo u pripremi – potrebno unaprijediti
- N/A – nije vidljivo (nije moguće procijeniti iz navedene pripreme, nedostaje)

INDIKATORI KVALITETNE PRIPREME ZA ČAS	
U pripremi je jasno koja znanja, vještine i uvjerenja će učenici steći nakon izučavanja nastavne jedinice (šta je cilj/svrha i koji su ishodi časa).	
Ishodi su napisani tako da mogu poslužiti kao kriteriji uspješnosti , kako bi učenici i nastavnik mogli mjeriti napredak i postignuća.	
U pripremi se jasno vidi struktura i tok časa koji polazi od povezivanja s prethodnim znanjem i iskustvom učenika, nastavlja se izučavanjem novih sadržaja i završava refleksijom.	
Čas je dobro izbalansiran u odnosu na aktivnosti koje vodi nastavnik i koje učenici rade samostalno ili u grupama.	
Vidljivo je da planirana pitanja i aktivnosti polaze od nižih, ali se penju prema višim nivoima mišljenja (Bloomova taksonomija); dobro su izbalansirana otvorena i zatvorena pitanja , omogućavajući učenicima da samostalno istražuju, zaključuju, eksperimentiraju, kritički promišljaju...	

<p>Vidljivo je da planirana pitanja i aktivnosti polaze od nižih, ali se penju prema višim nivoima mišljenja (Bloomova taksonomija); dobro su izbalansirana otvorena i zatvorena pitanja, omogućavajući učenicima da samostalno istražuju, zaključuju, eksperimentiraju, kritički promišljaju...</p>	
<p>Strategije i metode za razvoj viših nivoa mišljenja su u skladu s ciljevima i ishodima časa, uzrastom djece i vremenom koje je planirano za realizaciju.</p>	
<p>Na kraju časa predviđeno je vrijeme za refleksiju, odnosno mogućnost da učenici kroz primjenu naučenog ili na neki drugi način pokažu nivo razumjevanja i usvojenosti novih sadržaja (znanja, vještina, uvjerenja).</p>	
<p>U pripremi je vidljivo da nastavnik pruža prilike za individualne potrebe, mogućnosti i interes djece (razvojna primjerenost, izbor, raznolikost metoda, materijala i aktivnosti).</p>	
<p>Domaća zadaća je razvojno primjerena i potiče učenike na promišljanje i vježbanje naučenog u drugim situacijama.</p>	
<p>Vidljiva je povezanost rada u školi s radom kod kuće i načini na koji se porodica može smisleno uključiti u pružanje podrške djetetu, potičući promišljanje i samostalno učenje.</p>	
<p>Komentari i preporuke (ciljevi za unapređenje):</p>	

7. INSTRUMENTARIJ ZA POSMATRANJE STUDENTA TOKOM OBAVLJANJA METODIČKE PRAKSE KROZ STANDARD ZANIMANJA

Instrumentarij za posmatranje studenta tokom obavljanja metodičke prakse	
Osnovni podaci	
Student:	Mentor metodičke prakse:
Datum:	Čas:
Nastavna jedinica:	

Područje posmatranja	MINIMALNE TEMELJNE KOMPETENCIJE	
	Ostvarene	Potrebno unaprijediti
I. Planiranje i programiranje odgojno-obrazovnog rada		
<p>1. Student sistemski i blagovremeno planira elemente praćenja tokom metodičke prakse na temelju godišnjeg programa, mjesečnog plana i nastavne pripreme.</p> <p>2. Planiranje podučavanja i učenja utemeljeno je i zasnovano na važećem NPP-u (nastavni sadržaji, ishodi učenja).</p>		

<p>3. Student, koristeći znanja iz metodike, analizira u kojoj su mjeri godišnji programi, mjesečni planovi i nastavne pripreme usklađeni sa metodičko-didaktičkim elementima/načelima izrade.</p> <p>4. Cilj/ciljevi i aktivnosti podučavanja i učenja su konkretno, jasno definirani, ostvarivi, mjerljivi, usklađeni s ishodima učenja.</p> <p>5. Tokom metodičke prakse planirane strategije podučavanja, nastavne metode, oblici nastavnog rada, nastavna sredstva, resursi i planirani način praćenja postignuća učenika usklađeni su sa definisanim ciljem/ciljevima i ishodima učenja i podučavanja, te metodikom nastavnog rada.</p> <p>6. Vrijeme potrebno za podučavanje i učenje (godišnji program, mjesečni plan, nastavna priprema) je adekvatno planirano.</p> <p>7. Planirani zadaci za rad učenika tokom podučavanja i učenja su usklađeni s definisanim ciljevima i zadacima podučavanja i učenja.</p>		
<p>2. Podučavanje usmjereno na učenika, praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje u kontekstu škole kao segmenta odgojno-obrazovnog sistema</p>		
<p>1. Podučavanje i učenje zasniva na specifičnostima učeničkog razvoja.</p> <p>2. Realizacija podučavanja i učenja usklađena je s procesom pripremanja i planiranja.</p> <p>3. Tokom realizacije podučavanja student usmeno ili pismeno ističe ključne pojmove.</p>		

<p>4. Prilikom realizacije podučavanja i učenja student poštuje osnovne metodičko - didaktičke principe.</p> <p>5. Student efikasno koristi vrijeme tokom podučavanja i učenja.</p> <p>6. Tokom podučavanja student daje jasne i konkretne upute učenicima.</p> <p>7. Student pitanjima višeg reda podstiče učenike na razmišljanje i zaključivanje.</p> <p>8. Tokom podučavanja i učenja ostvareni su postavljeni cilj/ciljevi i ishod/ishodi učenja (nastavni čas, nastavni proces).</p> <p>9. Student pokazuje znanja, sposobnosti i vještine vezane uz nastavni predmet u okviru kojeg podučava.</p> <p>10. Student se služi metodama, tehnikama i instrumentima praćenja i ocjenjivanja koje su sveobuhvatne (npr. područja i nivoi Bloomove taksonomije).</p> <p>11. Praćenje i ocjenjivanje učenika je usklađeno sa definiranim ishodima učenja i kriterijima ocjenjivanja.</p> <p>12. Povratna informacija upućena učeniku o njegovom napredovanju i postignuću je pravovremena, poticajna, konstruktivna, jasna, konkretna, objektivna, s jasnim i konkretnim sugestijama o tome šta i na koji način treba unaprijediti.</p>		
---	--	--

<p>3. Kreiranje okruženja za učenje i organizacija nastavnog procesa</p>		
<p>1. Student kreira okruženje za učenje koje je u funkciji učenja i podučavanja.</p> <p>2. Student kreira okruženje za učenje koje uvažava i podstiče zajednički rad i međusobno pomaganje na način da se svaki učenik osjeća sigurno, prihvaćeno i kompetentno.</p> <p>3. Student kreira okruženje za učenje u kojem se uvažava sloboda izražavanja stavova, mišljenja, ideja, osjećanja i potreba svakog učenika.</p> <p>4. Student svojim stavovima i ponašanjem pozitivno utiče na ponašanje učenika.</p>		
<p>4. Komuniciranje i saradnja sa relevantnim osobama u odgojno-obrazovnom procesu</p>		
<p>1. Tokom podučavanja student govori razumljivo, nedvosmisleno i poštuje jezičke standarde.</p> <p>2. Student stvara prilike za raspravu o nastavnom sadržaju.</p> <p>3. Student daje i prihvata konstruktivne povratne informacije.</p> <p>4. Izabrane informacije su predstavljene jasno, temeljito i u određenom obliku.</p> <p>5. Vlada različitim komunikacijskim vještinama da dostigne postavljene ciljeve.</p>		

<p>6. Potiče i održava uspješnu komunikaciju.</p> <p>7. Komunikacija tokom podučavanja vodi se pitanjima višeg reda kako bi se učenici potakli na razmišljanje i zaključivanje.</p> <p>8. Podučavanje se realizira uz primjenu dostupnih razvojno-primjerenih tehnologija, nastavnih sredstava, izvora i drugih resursa.</p>		
<p>5. Stručni i profesionalni razvoj kroz učešće u radu i razvoju škole</p>		
<p>1. Student kontinuirano unapređuje svoje kompetencije kako bi unaprijedio i održao kvalitet profesionalnog rada.</p> <p>2. Student profesionalno izvršava svoje obaveze i ostvaruje prava propisana zakonima, pravilnicima i u svakoj prilici se ponaša u skladu s etičkim kodeksom, štiteći dostojanstvo struke i prava svakog učenika.</p> <p>3. Kontinuirano i odgovorno vodi dnevnik metodičke prakse, te svu potrebnu pedagošku dokumentaciju i evidenciju.</p>		
<p>Druge napomene i preporuke:</p>		

Datum:

Potpis mentora/ice na metodičkoj praksi:

Potpis studenta/ice:

7.1. O predatom dnevniku metodičke prakse

Datum:

Potpis studenta/ice:

Potpis nastavnika/ce - mentora u školi:

Potpis profesora/ice metodičke prakse:

Potpis prodekana/ice za nastavu:

7.2. Anketa za nastavnike - mentore u školi

1. Koliko ste zadovoljni studentima na praksi? Ocijenite ocjenom od 1 do 5.

1 2 3 4 5

2. Ocijenite znanje i vještine studenata na praksi ocjenom od 1 do 5.

1 2 3 4 5

3. Koje ključne poslove u radu studenta (kompetencije) bi po vašem mišljenju trebalo nadopuniti?

4. Ocijenite opravdanost (važnost) metodičke prakse i povezanost sa nastavom metodike ocjenom od 1 do 5.

1 2 3 4 5

5. Smatrate da li treba povećati udio metodičke prakse kroz studij? Zaokružite!

DA NE

Ako je odgovor potvrđan, navedite omjer praksa/teorija! ____ / ____

6. Da li ste spremni prihvatiti studente na praksu u dužem razdoblju od 30 časova? Ako je odgovor potvrđan, molimo Vas da navedete svoj prijedlog!

7. Koje nastavne predmete prema vašem mišljenju treba uvesti ili iz kojih bi trebalo povećati fond časova da bi praksa bila uspješnija?

8. Molimo vaš prijedlog prakse studenata za potrebe škole ili institucije u kojoj radite.

9. Vaš dodatni prijedlog za pomoć studentima u razvoju njihovih kompetencija.

